

A MENINGER

DEBATT OG IDEER



A Språket vårt

Per Egil Hegge

Per Egil Hegge er tidligere redaktør i Aftenposten og forfatter av flere bøker, blant annet om språk.

per.egil.hegge@aftenposten.no

Realisering

Å realisere noe betyr å gjøre det til virkelighet: En plan som omsider skal realiseres, blir satt ut i livet. Verbalsubstantivet er realisering: En plan som gjennomføres, blir realisert. Ordboken har også varianten realisasjon, men det brukes oftere i betydningen «salg med rabatt». Da forekommer ordet hyppigere på svensk, og de som har vært på harrytur til Strömstad eller Charlottenberg med flere siktepunkter enn Systembolagets vareutvalg og prisnivå, vil ha sett plakater med kortformen «Rea».

Finansavisen brukte den uvanlige formen «realisasjon» i en artikkel 15. desember i fjor, altså for snart fire uker siden: «Både Holmestrand Skitunnel og Lørenskog Vinterpark nærmer seg realisasjon.» En leser så et forlokkende tilbud om biljalsalg for sitt indre øye, og så viktig som mosjonsidretten er blitt i finansketser, skulle det ha tatt seg ut hvis finansfiffens hovedorgan rotet med terminologien her.

Derimot gikk det ikke så bra for konkurrenten Dagens Næringsliv åtte dager senere. Lille julaften skrev avisen om den italienske statens innsats for å redde verdens eldste bank at forsøket «falt endelig i fisk torsdag». Men av artikkelen fremgikk det at pengene for redningsaksjonen var skaffet, og at forsøket lot til å lykkes. Dette utfallet var dessuten etterlengtet, og mange hadde sett frem til det. Da har det ikke falt i fisk, snarere tvert imot.

De fleste nordmenn forbinde uttrykket «falle i fisk» med plukkfisk, altså fisk i småbiter som det er vanskelig å dandere på en estetisk rosverdig måte. Det er mulig at det heller har sin opprinnelse fra trykkerifaget, helt fra blyatsens fjerne epoke. En avis- eller bokside med blyats falt i fisk dersom den ramlet ned fra ombrekkerbordet, slik at alt ble et salig rot og krevde et omfattende ryddearbeid med alvorlige forsinkelser og mye kreativ ordbruk som uunngåelig konsekvens.

Det handler ikke bare om å redusere skade eller prestere bedre. Rusmidler spiller en gledesspredende rolle i manges liv.

Danielsen Lie har ingen omsorg for dem som foretrekker andre rusmidler enn alkohol

Kronikk



Aksel Braanen Sterri
kommentator,
Dagbladet



Bård Standal
skribent,
Dagbladet

I Aftenposten 9. januar kliner kjendislege Anders Danielsen Lie til i beste Mammonstil: «Noen driver en kampanje for å gjøre enkelte rusmidler til stuerene legemidler.»

Danielsen Lie er redd for en fremtid hvor rusmidler brukes til å løse problemer som følger med det å være et menneske. En slik utvikling mener han vi er ansvarlig for å presse frem ved å være «cheerleadere for den rusliberale skravleklassen».

Det skyldes blant annet at en av oss har tatt til orde for å ta i bruk prestasjonsfremmende medikamenter som ritalin og modafinil for å prestere bedre i studie- og arbeidssammenheng. Det skyldes også at vi har omtalt en del lovende forskning på blant andre virkestoffene i ecstasy og fleinsopp i positive ordelag. Kanskje skyldes det også vårt engasjement for en tryggere ruspolitikk. Men det meste av Lies lange essay må tilskrives hans imponerende evne til å drive fri assosiasjon, og hans noe mindre imponerende evne til å tillegge oss meninger vi ikke har.

Feil om sammenblanding
Danielsen Lie trekker frem et nyttig skille

mellom 1) avkriminalisering (han ser ut til å mene regulert omsetning av flere rusmidler) med sikte på å redusere skadevirkningene som følger med kriminaliseringen, 2) en friere tilgang på rusmidler som kan gi meningsfulle, morsomme eller euforiske opplevelser (men som selvfølgelig også har skadevirkninger knyttet til seg), og 3) bruk av rusmidler i helsevesenet.

Her er den eneste uenigheten vi har med Lie at han anklager oss for å blande disse sammen. At MDMA og fleinsopp kan brukes i terapi er selvfølgelig ikke i seg selv et argument for å legalisere det. Og motsatt: At MDMA og fleinsopp bør legaliseres er ikke et argument for å bruke det som legemiddel. Det har vi heller aldri hevdet.

Forbudet er dødelig

Det som primært har drevet vårt ruspolitiske engasjement har vært den dødelige ruspolitikken. Det er liten tvil om at det mest skadelige med de fleste ulovlige rusmidler som forbrukes i dag, stammer fra det faktum at de er forbudt. I tillegg ødelegges liv og stater under vekten av narkotikakriminaliteten. Det er derfor gledelig å se at Lie nå støtter en fornuftig regulering av disse stoffene. Da er vi enige om det viktigste.

Der vi skiller lag er om noen av de rusmidlene som i dag er ulovlige også kan

spille en positiv virkning i menneskers liv, om det er i helsevesenet, som del av behandling, eller ved rekreasjonell bruk, slik mange har glede av alkohol i dag. Der Lie opererer med et kunstig skille mellom legemidler og rusmidler, er vi opptatt av hva som virker. Skillet mellom rusmidler og legemidler er først og fremst juridisk definert. Flere legemidler som brukes i dag gir rusvirkning. Og det at noe er et rusmiddel, bør ikke gjøre det uegnet som legemiddel.

Vi møter derfor studiene som viser at disse rusmidlene viser gode resultater som del av terapi for en del lidelser som vi i dag sliter med å behandle med forsiktig optimisme.

Positive resultater

Mange krigsveteraner og andre som lider av posttraumatisk stressyndrom responderer dårlig på den behandlingen vi har. Men bruk av MDMA, virkestoffet i ecstasy, i sammenheng med terapi, har vist svært positive resultater for denne gruppen.

Psilocybin, virkestoffet i fleinsopp, er blitt brukt i terapi med oppløftende resultater for deprimerede som har prøvd «alt annet uten virkning», samt for angst i forbindelse med sykdom og til å bli kvitt tung avhengighet. Plantemedisin som iboga og ayahuasca blir brukt til det samme.

Cannabis kan også brukes i behandling av blant annet nervesmerter og spasmer, og er allerede godkjent som legemiddel til begrensete formål i Norge.

En skulle forvente at Danielsen Lie møtte disse studiene med den samme åpenheten som han møter forskning på andre medikamenter. Spesielt med tanke på at bruken av MDMA og en del psykodeliske stoffer i terapi ser ut til å kunne ha positive virkninger ved bare noen få gangers bruk. Snarere enn å måtte ta ritalin

» **Skillet mellom rusmidler og legemidler er først og fremst juridisk definert. Flere legemidler som brukes i dag gir rusvirkning.**